

Darko Breitenfeld, Ruth Švarc, Darko Kristović, Vesna Lecher-Švarc, Matej Akrap

OSVRT NA ŽIVOTNI PUT I DJELO SERGEJA VASILJEVIČA RAHMANJINOVA

(1873. – 1943.) u povodu njegove 150. obljetnice
rođenja i 80. obljetnice smrti

Sergej Vasiljevič Rahmanjinov bio je veliki ruski pijanist, dirigent i skladatelj. Potječe iz glazbeno vrlo obrazovane obitelji, naime i djed i otac su mu bili skladatelji i pijanisti. Majka ga je vrlo rano počela učiti svirati glasovir i od svoje 10. godine školuje se na ruskim konzervatorijima. Imao je problema u djetinjstvu i na školovanju jer je otac, upitnoga značaja i životnih navika, napustio obitelj uz pogoršanje životnih uvjeta. Međutim, već s 19 godina visokoškolski obrazovan diplomira studij glasovira i skladanja te završava svoj diplomski rad vrlo uspješnom opernom jednočinkom *Aleko*. Već se tada proslavlja svojim glasovirskim skladbama kao što je vrlo poznati pre-

ludij u cis-molu te uskoro svojim prvim glasovirskim koncertom. Poslije slijede drugi glasovirski koncerti te skladbe za glasovir i orkestar. U svojim dvadesetim godinama vrlo se uspješno posvećuje međunarodnoj pijanističkoj karijeri kao i dirigiranju napose vlastitih skladba. Gostuje po cijelom svijetu, a povremeno se vraća na duže stvaralačke i izvođačke pothvate u svoju rusku domovinu. Prolazi kroz burna razdoblja počevši od školovanja kod poznatoga kontroverzno-ga pedagoga Zverjeva do daljih obiteljskih problema te tragedija nizom bolesti i smrti braće i sestara. Jedna mu sestra umire na početku svoje uspješne operne karijere. Prolazi kroz niz stvaralačkih

suradnja i prijateljstava s Čajkovskim do njegove iznenadne smrti, a prije toga s Čehovom i Kalinikovim. Mnogo se druži i na nastupima surađuje sa svjetski poznatim pjevačem Fjodorom Šaljapinom. U Rusiji dugo živi na svojem imanju sa svojom ženom, sestričnom Natalijom Satin (odobrenje za tu unutarorbiteljsku ženidbu morao je dati sam car), u Ivanovki – sve do revolucijskoga uništenja. Djeluje paralelno u Dresdenu, SAD-u i drugdje, napose nakon napuštanja Rusije 1917. Poslije je često boravio na švicarskim planskim jezerima (Luzern). Ondje je kao i u ruskoj Ivanovki organizirao »ruski život u dači« okružen obitelji, dvjema kćerima i unucima te raznim prijateljima i gostima. Tim okupljanjima liječio je svoja melankolična stanja. Povremeno je konzultirao i psihijatra Dahla te se prilično uspješno liječio hipnotskim metodomama.

Kao pijanist smatran je jednim od najvećih u povijesti pijanizma. Kao povoljna okolnost bile su i njegove velike šake i dugački prsti. Hvatao je u jednoj ruci u akordu oktavu i dodatno kvintu, a palac je mogao podvlačiti pod dlan – oporirati do tada na neviden način, hvatajući tako gotovo nemoguće položaje. Bio je vrlo uspješan umjetnik, napose pijanist, te je stekao veliko bogatstvo. Za vrijeme Drugoga svjetskoga rata pokazao se izrazitim ruskim domoljubom te je i bolestan sudjelovao na dobrotvornim koncertima u korist sanitetske pomoći za svoju domovinu. Misli se da je i on poput Liszta i Paganinija imao Marfanov sindrom s vrlo dugim prstima, što im je uz prirodnu i stečenu virtuoznost koristilo u vrhunskim karijerama. Bio je znan po osjetljivom zdravlju. Imao je česte glavobolje, tešku križobolju te česte trnce u rukama, šakama i prstima. Sve je češće imao bolove i u zglobovima te se liječio u raznim toplicama. Bio je kratkovidan i imao sve veće poteškoće s vidom. Zbog ratnih prilika stacionirao se u Kali-

forniji i išao na velike turneje koje je sve teže podnosio. Prijatelj i liječnik doktor Golicin ispočetka ne ustanovljuje pravi uzrok njegova propadanja, mršavljenja i umora, međutim zbog kašlja i prsnih bolova, liječnici mu rendgenom ustanovljuju pleuritis te konačno u bolnici zloćudne neoplastične sjene u lijevom plućnom krilu. Uz edeme i bolove, srčane poteškoće i povišeni tlak, hemoftizu i temperaturu pogoršava mu se stanje te umire od malignoga melanoma s plućnim metastazama.

Sažetak: Opisali smo osebujan, vrlo uspješan životni put, sudbinu i stvaralaštvo velikoga ruskoga pijanista, skladatelja i dirigenta Sergeja Vasiljeviča Rahmanjinova (1873. – 1943.) u povodu njegove 150. obljetnice rođenja i 80. obljetnice smrti.

Summary: In this paper, we described the peculiar, very successful path, destiny and creativity of the great Russian pianist, composer and conductor Sergei Vasilievich Rachmaninov (1873-1943) on the occasion of his 150th birth and his 80th death anniversary.

Korištena literatura:

1. Greene, D. M., *Greene's Biographical Encyclopedia of Composers*, Garden City, New York: Doubleday & Company; 1985.
2. Breitenfeld, D., Breitenfeld, T., *Bolesti i sudbine poznatih skladatelja*, Zagreb, Music Play; 2012.
3. Sadie, S. Grove, *World Encyclopedia of Music*, London: McMillan; 1980.
4. Neumayr, A., *Musik und Medizin*, Wien: J&V; 1989.
5. Young, D. A. B., *Rachmaninov and Marfan's Syndrome*, BMJ. 1986; 23.1625-6.